

CRÍTICA A LA POLÍTICA DEL PODER ECONÒMIC

JOÃO PEDRO STÉDILE

MST i Via Campesina, São Paulo, Brasil

L'economia és la ciència que explica l'organització de la producció dels béns que una societat qualsevol necessita per la seva supervivència i benestar. La política és l'exercici del poder (expressió que ve del poder a la polis=ciutat/Estat de la Grècia antiga). Poder sempre exercit per un grup o classe que usa l'Estat, les lleis i l'economia per imposar els seus interessos sobre els altres, en una societat qualsevol.

En els temps actuals, el poder que és la política es troba cada cop més concentrat en mans d'una classe cada vegada menor. Una classe de molt rics que fan servir el poder per augmentar encara més la seva riquesa econòmica. El seu patrimoni. Representat per més terres, més fàbriques de productes, més comerç, més empreses de transport i, cada cop més, béns de consum.

I el poble, sí, el poble, no té cap poder. Qui mana en la política són els que tenen el poder econòmic: les grans empreses i bancs que controlen la producció i circulació de la riquesa. I acumulen encara més riquesa, i a sobre per damunt de les possibilitats de consum bàsic del poble.

Qui mana en la producció, en la riquesa i en el control dels béns són uns pocs empresaris riquíssims que controlen bancs i empreses transnacionals. Quasi tots els sectors de producció i comerç són oligopolitzats, en què unes quantes empreses tenen el control de gairebé tota la riquesa produïda. A cada país és possible tenir l'estadística d'aquestes empreses. En el món, les 500 empreses més grans, totes transnacionals, controlen el 52% de tota la producció de la riquesa mundial. Però donen feina a només un 8% de la classe treballadora. Aquesta és la dimensió del seu veritable poder polític.

Aquestes empreses imposen els seus interessos a tota la societat per tal d'augmentar encara més la seva riquesa. I sotmeten tothom als seus peus. Aquest mecanisme d'explotació mundial s'ha fet viable gràcies a l'ús del dòlar nord-americà com a moneda de transacció mundial, imposat manu militari pel govern dels Estats Units des de la victòria a la Segona Guerra Mundial, i ampliat a la dècada dels 70, quan el govern Nixon va descartar la conversió del dòlar en euro. Gràcies a

això, la societat americana rep cada any la transferència de més de 500 bilions de dòlars d'altres països, en forma de mercaderies, per tants dies de treball, que es comptabilitza com a déficit comercial. I dins el seu país, el govern emet uns altres 700 bilions de dòlars a fi de cobrir el déficit de les despeses governamentals, amb guerres i transferències de subsidis a classes benestants, com ara els productors rurals locals, que són pagats per tota la comunitat internacional.

L'Estat nacional s'ha transformat en un simple captaç, administrador dels interessos d'aquestes empreses. Financien i elegeixen regidors, alcaldes, diputats i presidents. I, a canvi reben lleis magnànimes per als seus interessos.

La democràcia representativa s'ha tornat una hipocresia. El vot s'ha convertit en una mercaderia. Però en un món ensarronat per la il·lusió de la propaganda, el propietari del vot, el poble, creu que decideix. Però no decideix res. Tan sols vota entre aquells que el capital ja ha escollit.

El poder econòmic explota i acumula cada cop més riqueses a través de dos mecanismes bàsics. El **primer** a través de la taxa d'interessos. Com que el centre d'acumulació en aquesta fase del capitalisme internacional es troba en el sistema financer, en els bancs, és a través dels interessos que el capital es reproduceix. I són els estats i els seus governs que han de garantir altes taxes d'interessos. Aquestes taxes d'interessos recullen riquesa de la població mitjançant els préstecs als empresaris de les indústries, comerços i serveis, que després repassen als consumidors. O cobren directament dels consumidors que compren a terminis o fan servir targetes de crèdit.

Per altra banda, els Estats recullen els diners públics (de tots) a través dels impostos i, tot seguit, per fantàstiques fórmules de superàvit primari, transfereixen aquestes recursos als bancs. El FMI ha arribat a imposar que a cada país de l'hemisferi sud, de les anomenades economies dependents, els governs garanteixen cada any la transferència del 4,5% de tot producte internacional brut (PIB) -o sigui: de tota la riquesa nacional-, que ha de ser transferida al sistema financer a través del pagament d'interessos, que

és garantit per la necessitat dels governs de reservar aquests diners (d'aquí el nom de "superàvit") i garantir la transferència als bancs. Aquesta és la veritable quota del seu poder polític, garantit pel poder de l'Estat. Transferir cada any un 4'5 % de tota la riquesa nacional als banquers. Per aquest mateix mecanisme d'explotació financera, durant la dècada de 1990-2000, l'Amèrica Llatina va transferir als Estats Units i Europa gairebé un trilió de dòlars en capital líquid.

La **segona** fórmula màgica d'acumulació de les empreses transnacionals és fer que l'Estat garanteixi altes taxes de pagament de serveis per part de la població. Alts preus pels serveis de llum elèctrica, aigua, transport col·lectiu, telefonia, mòbil. Abans aquests serveis eren públics. Al servei del poble. Ara han estat privatitzats pel govern i s'han transformat en propietat d'empreses transnacionals que fan servir el cobrament de serveis ja instal·lats per explotar tota la població.

Tot poble necessita llum elèctrica, telèfon, transport, aigua. I sense adonar-se'n va pagant una infraestructura que ja havia pagat.

D'aquesta manera, el nou poder econòmic controla l'energia que mou les societats. Controla el petroli, el carbó, les centrals nuclears, les hidroelèctriques, l'aigua i fins i tot l'elogiable energia eòlica. Però no n'estan prou satisfets. Ara volen controlar l'energia vegetal, renovable. Ja provinguin d'olis o d'etanol.

Per això necessiten controlar els governs i els Estats a través del poder polític, a fi de controlar els territoris, l'agricultura i la natura. I fer que immenses àrees de terres fèrtils deixin de produir béns per la població, aliments i energia, i passin a produir tans sols olis combustibles i etanol, per tal d'abastir els cotxes individuals d'una petita part de la població mundial. Que, tot i així, pagaran per la nova aliança de capitalistes formada per explotar l'agroenergia, entre petrolíferes, automobilístiques i transnacionals de l'agricultura.

Però aquest poder econòmic, que ara controla la política, està cada cop més concentrat, en menys mans, menys bancs, menys empreses transnacionals, que subordinen les classes benestants dels nostres països, i imposen els seus interessos.

I això genera com a mínim dues contradiccions pel que fa al seu futur:

La **primera** contradicció d'aquesta etapa del capitalisme imperialista és que, com que el centre de l'acumulació es troba ara en els serveis i els interes-

sos, el paper de la producció de béns és secundari.

Necessari però secundari. La contradicció es basa en el fet que aquesta manera política d'organitzar la producció no pot satisfer les necessitats bàsiques de tota la població, sinó tan sols d'una capa restringida de la classe mitjana. I, al no satisfer-les, s'amplien els nivells de pobresa, i perden legitimitat. Per altra banda, l'organització de la producció no se centra en la necessitat de garantir feina a tota la població. Exploten la població pels serveis i interessos. I, al no organitzar la societat al voltant del treball i de la producció de béns, generen un munt de descontents i exclosos, que algun dia tindran consciència de la seva marginalitat social i s'hi tornaran.

La **segona** contradicció: com que el poder econòmic es concentra cada cop més, i aquest poder econòmic controla el poder polític, al voler controlar la voluntat de tothom, en algun moment la voluntat de la majoria també s'hi tornarà.

Més que mai, l'afirmació de Marx té vigència: cal que els treballadors del món s'uneixi contra un mateix enemic, cada cop menor: els bancs i les empreses transnacionals.

Però per això cal que el poble, els treballadors, les majories recuperin la política com a espai de poder en la societat. La política del vot, de la delegació de poder institucional ha mort per al poble. Però la política és l'exercici del poder. I la majoria pot i ha d'exercitar el poder, per la mobilització del major nombre possible de persones, al voltant d'un mateix objectiu. La unitat dels objectius (lluitar contra la concentració i l'explotació d'una minoria) generarà una força capaç de produir canvis. Aquesta força popular, aquesta força política només es gestarà per la capacitat del poble a l'hora d'aconseguir el major nombre possible de persones al voltant d'un mateix objectiu.

El poble haurà de retornar a la política, és a dir, construir un poder de la voluntat popular unificada per tal d'aconseguir canviar el govern, l'Estat i l'organització de l'economia.

I siguem optimistes: el capitalisme imperial no podrà enganyar-nos a tots durant molt de temps. Bufaran nous vents, i la història de la civilització humana recuperarà el seu curs, a fi que la política sigui un instrument de la milloria de les condicions de vida de tota població i espai de poder popular.